

2012

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, ФЕВРУАРИ 2012

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Актуално състояние и обзор на държавния дълг
- ▶ ФИНАНСОВ СЕКТОР: ОЦЕНКИ И ОЧАКВАНИЯ, Брой 1/2012 – резюме на основните резултати

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

Дирекция: Икономическа и финансова политика
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- Според предварителните данни, за цялата 2011 г. икономиката на България е нараснала с 1.7%. **Брутният вътрешен продукт** на страната за четвъртото тримесечие на 2011 г. бе ревизиран в сравнение с експресната оценка, като възлезе на 0.3% спрямо предходното тримесечие и 1.6% на годишна база (сезонно изгладени данни). Така външното търсене имаше най-голям принос за растежа през последните 3 месеца от годината. Частното потребление също допринесе за растежа на БВП, след като разходите на домакинствата се увеличиха с 1.3%.
- От страна на предлагането, **брутната добавена стойност** регистрира растеж от 1.2% на годишна база през четвърто тримесечие и достигна 1.8% за цялата 2011 г. Растежът на БДС в края на годината беше подкрепен от 6.1% ръст в промишлеността и подобрене в услугите от 1.4%.
- **Нивото на безработица** се повиши до 11.4% през четвъртото тримесечие поради затихване на сезонните дейности и продължаващото икономическо реструктуриране, докато **средната работна заплата** в икономиката отчете номинално нарастване от 8.6% спрямо съответния период на предходната година. Продължаващото намаление в броя на заетите лица доведе до повишение в **производителността на труда** с 2.6% на годишна база, въпреки че нарастването ѝ се забави спрямо предходните тримесечия на годината. Сектор услуги имаше положителен принос към развитието на показателя, докато реалния растеж на производителността на труда в промишлеността се забави, в резултат от негативното влияние на външната среда.
- По предварителни данни, **инфлацията измерена чрез ХИПЦ** отчете слабо нарастване от 0.3% през януари 2012 г., докато годишният темп на инфлация продължи да се забавя до 1.9%, при 2% в края на 2011 г.
- Излишъкът по **текущата сметка**, натрупана от началото на годината възлезе на 1.9% от БВП. Външнотърговското салдо продължи да се подобрява, услугите също регистрираха излишък основно поради пониските разходи за други услуги. **Преките чуждестранни инвестиции** през 2011 г. достигнаха 1.06 млрд. евро. **Общият платежен баланс** през декември бе положителен в размер на 214.8 млн. лв. В резултат на това излишъкът за цялата 2011 г. възлезе на 158.7 млн. евро, в сравнение с дефицит от 383.9 млн. евро през 2010 г.
- В изпълнение на заложената цел за повишаване събираемостта на приходите, годината започна с висок ръст на годишна база на постъпленията по консолидирания бюджет и по-ограничено нарастване на разходите. **Дефицитът по КФП** в края на януари възлезе на 297.8 млн. лв. на касова основа (0.4% от прогнозния БВП), което бе с 0.2 пр.п. по-малко (179.5 млн. лв. в номинално изражение) в сравнение с отрицателното бюджетно салдо за януари 2011 г.

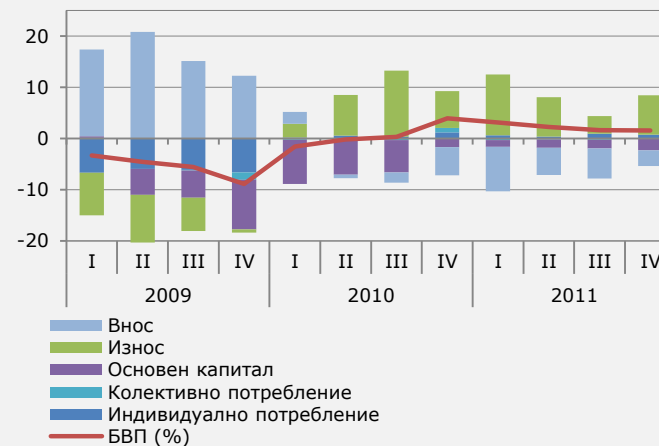
— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

С последните официални данни на НСИ, **БВП** на страната за четвъртото тримесечие на 2011 г. бе ревизиран в сравнение с експресната оценка на 0.3% спрямо предходното тримесечие и 1.6% на годишна база (сезонно изгладени данни). Така икономиката на България отчете ръст от 1.7% през 2011 г. Външното търсене имаше най-голям принос за растежа през последните 3 месеца от годината. След умерения темп на нарастване през трето тримесечие, износьт отново набра скорост до 12.6% през четвърто тримесечие. Това в съчетание с ниския растеж на вноса (4.5%) доведе до положителен принос на външния сектор. Частното потребление също допринесе за растежа на БВП в края на годината, след като разходите на домакинствата се увеличиха с 1.3%. Положителните приноси на нетния износ и потреблението бяха частично компенсирани от спада на инвестиционната активност с 9.7% и намаляване на разходите на правителството за колективно потребление с 1.2%.

От страна на предлагането, **брутната добавена стойност** регистрира растеж от 1.2% на годишна база през четвърто тримесечие и достигна 1.8% за цялата 2011 г. Растежът на БДС в края на годината беше подкрепен от 6.1% ръст в промишлеността и подобрене в услугите от 1.4%. До голяма степен за положителното развитие допринесе ръстът от 14.2% в отрасъл професионални дейности и научни изследвания и това частично компенсира спадът в строителството от 8.5%. Едва в края на годината аграрният сектор успя да регистрира положителен растеж от 1%.

Принос по компоненти на БВП

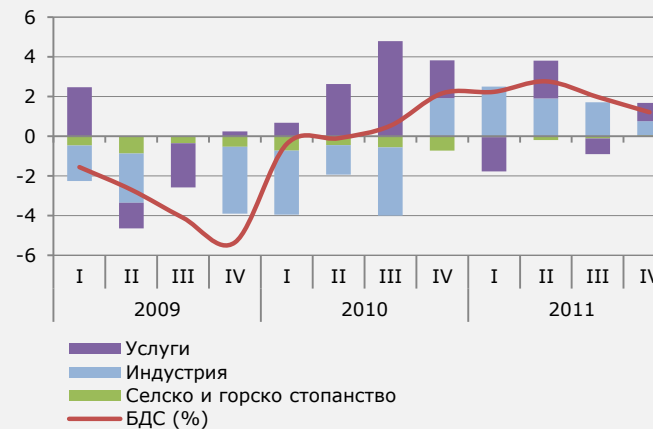
(пр.п., на годишна база)

Източник: НСИ

Брутна добавена стойност

(пр.п., на годишна база)

Източник: НСИ

Оборотът на промишлените предприятия продължи да се забавя и през декември регистрира слаб растеж от 0.8% на годишна база. Тази тенденция се очаква да продължи и през следващите три месеца не само заради влошаващата се външна среда, но и поради базов ефект. По-слабото външно търсене се отрази в спад на индустриалните продажби от 4.2%, като те преминаха на отрицателна територия за първи път от октомври 2009 г. Производството на основни метали и това на хранителни продукти, които бяха основни двигатели за регистрираното нарастване през 2011 г., вече имат отрицателен принос за растежа. В същото време, оборотът на вътрешния пазар регистрира растеж от 3.3% на годишна база. Разглеждани по предназначение на продукцията, единствено енергийните продукти допринесоха положително за това.

Оборот в промишлеността

(%, нарастване на годишна база)

Източник: НСИ

Сред добре развиващите се отрасли през декември бяха производство на химични продукти и производство на лекарствени вещества и продукти, които нараснаха съответно с 15.2 и

25.2%. Въпреки това **промишленото производство** отчете спад от 2% на годишна база, който се дължеше изцяло на преработващата промишленост. Въпреки че тези развития са по-скоро резултат от по-слабото външно търсене и влошаващата се перспектива пред европейската икономика, някои вътрешни фактори като стачката на зърнопроизводителите и тази в железопътния транспорт, също имаха негативно влияние върху промишлеността. Добивната промишленост, от друга страна, отчете положителен принос от 0.8 пр.п.

Спадът при **търговията на дребно** се забави до 2.5% при 5.3% през предходния месец. Въпреки че в края на годината е нормално да се очаква по-високо потребление на стоки за дълготрайна употреба в резултат на коледните и новогодишните празници, покупките на такива стоки отново отчетоха най-големи спадове. Слабо подобрене имаше при търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия и търговията на дребно в неспециализирани магазини. Единствено търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки изглежда защитена от външни шокове и дори ускори растежа си до 9.9% на годишна база.

Индексът на строителната продукция се понижи с 11.9% на годишна база. Спадът при сградното строителство се задълбочи до 8.8%, докато гражданското строителство слабо забави негативния си растеж до 16.1%. Това развитие се дължеше предимно на базов ефект, отколкото на някаква съществена промяна в строителната активност, която остава на рекордно ниски нива.

Показателят за **бизнес климата** в страната се понижи с 2.4 пункта през февруари. Оценките за настоящата бизнес ситу-

ация отчетоха влошаване във всички сектори. Анкетираните в сектора на услугите отбелязаха сериозен спад в търсенето, а в строителството – понижение в броя на новите поръчки. Слабото търсене бе основен проблем и за търговията на дребно и промишлеността, но в тези сектори перспективите за бъдещето са положителни.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

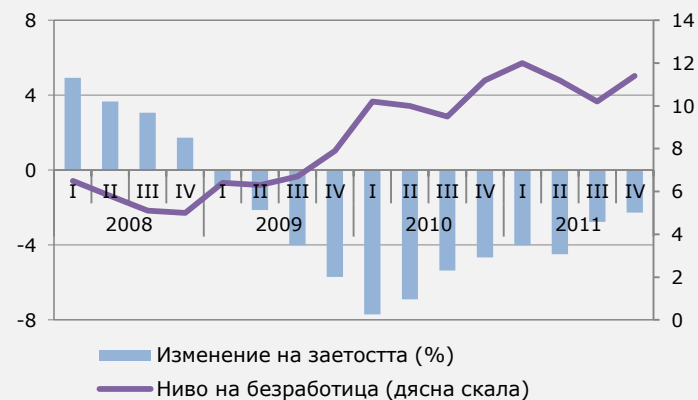

Източник: НСИ

Затихването на сезонните дейности и продължаващото икономическо реструктуриране обусловиха негативните тенденции на **пазара на труда** през четвъртото тримесечие. Броят на заетите (НРС) намаля с 2.1% спрямо предходното тримесечие и с 2.3% на годишна база. Намалението на сезонната активност в областта на селското стопанство, туризма и строителството повлия негативно върху динамиката на заетостта на тримесечна основа, което бе съпроводено и с намаление на икономическата активност на населението (15+) до 51.5%. Продължаващият процес на реструктуриране на работните места, произтичащ най-вече от слабото вътрешно

търсене, и свитите възможности за наемане на труд доведоха до по-нататъшен спад на заетостта и коефициента на икономическа активност и на годишна база. Нивото на безработица се повиши до 11.4% през четвъртото тримесечие и все още превишаваше с 0.2 пр.п. стойността си от последните три месеца на предходната година.

Изменение на заетостта (%) и ниво на безработица

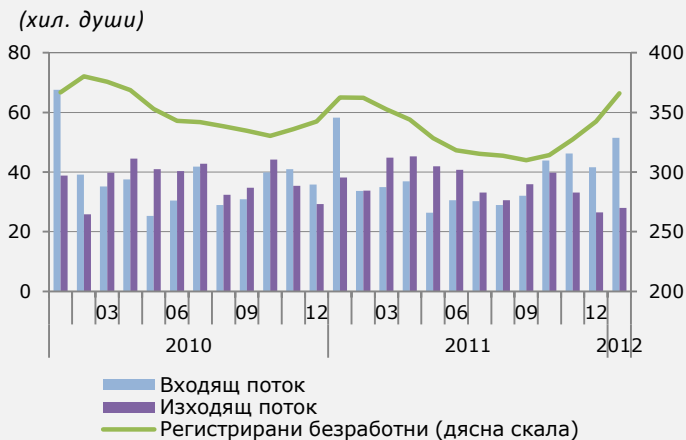

Източник: НСИ

През януари **броят на безработните** възлезе на 366 хил. души, което съответстваше на ниво на безработица от 11.1%. Той надхвърли с 6.9% стойността си от края на миналата година и бе с 1% по-висок на годишна база. Увеличението на входящия поток безработни спрямо декември миналата година бе обусловено в най-голяма степен от съкратените в държавното управление, в резултат на процеса на консолидация на разходите, следвани от търговията. Изходящият поток безработни също отбеляза повишение на месечна основа, поради по-високия брой започнали работа – 12.2 хил. души през януари. За разлика от предходните години, броят на устрое-

ните на работа на първичния трудов пазар (6.3 хил.) превиши този по програми и мерки за насърчаване на заетостта (3.2 хил.). В същото време, активизирането на програмите за субсидирана заетост в началото на годината оказва най-голямо влияние за нарасналия брой постъпили на работа с подкрепата на бюрата по труда.

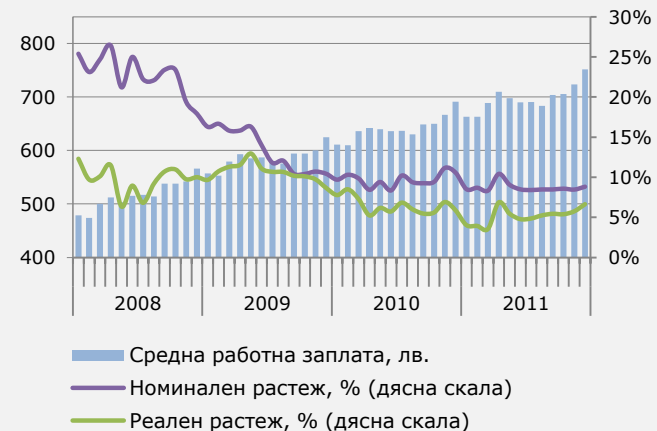
Входящ, изходящ поток и общо регистрирани безработни

Източник: АЗ

През четвърто тримесечие **средната работна заплата** в икономиката възлезе на 727 лв., отчитайки номинално нарастване от 8.6% спрямо съответния период на предходната година. В частния сектор динамиката на показателя се забави слабо до 10.5%, а в обществената остана на относително ниско ниво от 4.3%. Сектор услуги имаше водещ принос към растежа в т.ч. търговията, където средните доходи от труд регистрираха значителен растеж от 17.8% на годишна база. Последното бе обусловено от повишението на минималните осигурителни прагове от началото на 2011 г. и процеса на реструктуриране на работната сила. В промишлеността номиналният растеж на средната работна заплата се забави до 5.6% на годишна база, отразявайки по-ниското външно търсене. В строителството средната работна заплата се повиши номинално с 9.2%, което бе резултат от продължаващия процес на освобождаване на нискоквалифицирани наети лица, имайки предвид, че общия фонд за средства за работна заплата се понижи.

Динамика на средната работна заплата

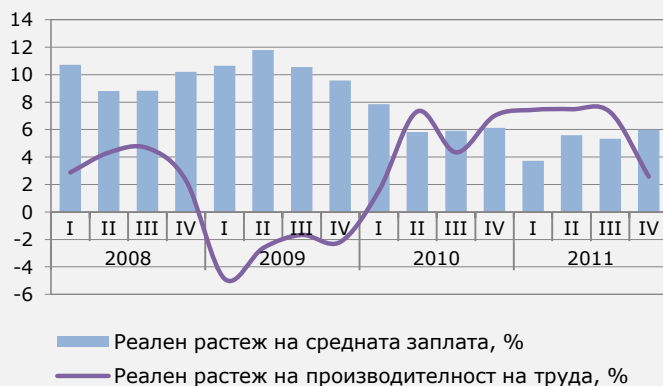

Източник: НСИ

Продължаващият процес на намаление на броя на заетите лица през четвъртото тримесечие на 2011 г. доведе до реален растеж на **производителността на труда** от 2.6% на годишна база като стойността на показателя се забави значително спрямо предходните тримесечия на годината. Сектор услуги имаше положителен принос към развитието на показателя с водещо влияние на дейности като информационни техноло-

гии, бизнес услуги и операции с недвижими имоти. В промишлеността реалния растеж на производителността на труда се забави до 3.6% на годишна база, в резултат от негативното влияние на външната среда. Последното от своя страна намери израз в повишаване на **реалните разходи за единица труд** с 8.1%. Все пак стойността на показателя за цялата 2011 г. продължи да намалява с 3.7%.

Динамика на реалната заплата и производителността на труда

Източник: НСИ

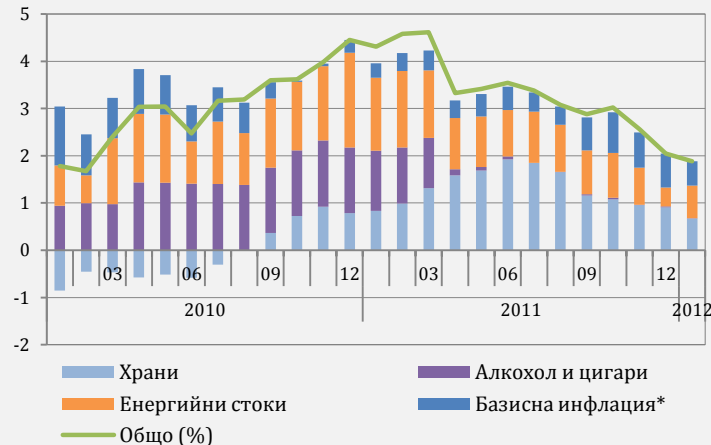
По предварителни данни¹, **инфлацията измерена чрез ХИПЦ** отчете слабо нарастване от 0.3% през януари 2012 г. Междувременно, годишният темп на инфлация продължи да се забавя до 1.9%, при 2% в края на 2011 г. Поскъпването на **автомобилните горива** с 4.3% спрямо декември имаше най-голям положителен принос (0.36 пр.п.) за месечното изменение

¹ Данните за инфлацията през януари са предварителни, тъй като са изчислени на база информация от домакинските бюджети за периода октомври 2010 – септември 2011 г. Окончателните данни ще бъдат обявени заедно с данните за инфлацията през месец февруари.

ние на индекса. Международните цени на петрола нараснаха през януари във връзка с повишеното геополитическо напрежение и наложеното ембарго от ЕС върху иранския износ на петрол. От друга страна отслабването на еврото спрямо американския долар също оказва влияние за повишаване на крайните вътрешни цени. Акцизът върху дизеловото гориво беше увеличен с 2.4% от началото на годината, но това имаше сравнително пренебрежим ефект върху общата инфлация (0.03 пр.п.).

Приноси по компоненти на ХИПЦ

(пр.п., на годишна база)

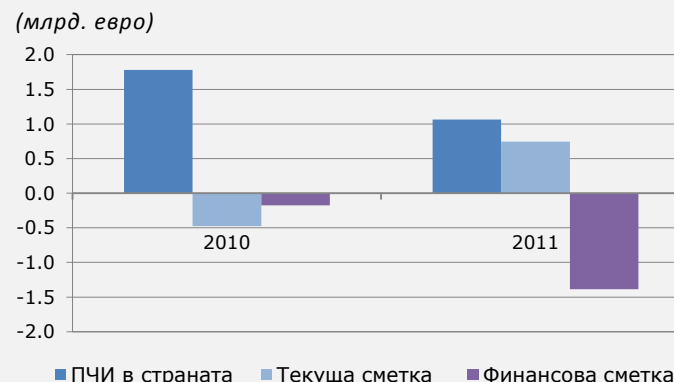
дължи да определя спада в цените на **неенергийните промишлени стоки** и по-специално на потребителските стоки за дълготрайна употреба. Цените на дрехите и обувките също се понижиха с 1.6% във връзка със зимните намаления. Цените на **услугите** останаха почти без промяна в сравнение с декември, тъй като повишението в цените за настаняване в курортите от 5.2% бе почти напълно компенсирано от спада на цените на пакетните почивки с 5.9%. Самолетните билети на нискотарифните превозвачи също отчетоха поевтиняване с 26.1% (-0.06 пр.п.) след натоварения ваканционен период. От друга страна, редица **административни цени** се повишиха през месеца, в т.ч. правни услуги – с 2.7%, висше образование – с 2.8%, градският транспорт – с 1.3%, пътнически железопътен транспорт – 2.2%, газоснабдяване – с 3.3%, което добави 0.06 пр.п. към изменението на общия индекс.

Натрупаният от началото на годината излишък по **текущата сметка** се сви до 743.7 млн. евро (1.9% от БВП), поради дефицитът в размер на 256.2 млн. евро отчетен през декември. **Салдото по услуги** беше положително в размер на 87.6 млн. евро през декември при 18.7млн. евро година по-рано. Подобренieto бе резултат основно от ограничените разходи за други услуги. За годината излишъкът по салдото на услугите нарасна с 19.1%, достигайки 2.4 млрд. евро. Балансът по **текущи трансфери** също бе с положителен принос към салдото по текущата сметка, като възлезе на 112.2 млн. евро.

Търговският баланс продължи да отчита подобрение спрямо година по-рано. Както и през предходния месец, повишият ръст на износа (13.5% на годишна база) спрямо изменението на вноса (7.6%) беше причина за свиване на дефицита до 319.8 млн. евро през декември 2011 г., спрямо

373.8 млн. евро през последния месец на 2010 г. През декември статия доход беше с отрицателно салдо в размер на 136.2 млн. евро, като дефицитът по статията се увеличи с 14.5% спрямо съответния месец на 2010 г. Основната причина за това бе продължаващото нарастване на плащанията на инвестиционен доход, което е положителен сигнал за увеличени печалби на фирмите в страната. **Капиталовата сметка** отчете излишък от 248.3 млн. евро през декември, като по този начин натрупаният излишък за годината достигна 488.8 млн. евро. В резултат на това, външният баланс на страната (изчислен като сбор от текущата и капиталовата сметка) достигна 3.2% от БВП, при 0.1% за 2010 г. За 2011 г. търговският дефицит на страната достигна 4.8% от БВП, излишъкът по услуги бе 6.2% от БВП, а дефицитът по статията доход в размер на 3.9% от БВП бе изцяло покрит от текущите трансфери (4.4% от БВП).

ПЧИ, текуща и финансова сметка (януари-декември)

Източник: БНБ

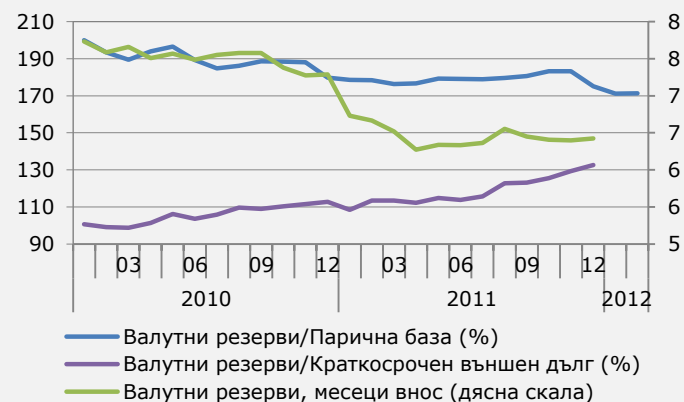
През декември **финансовата сметка** отчете минимален дефицит от 46.9 млн. евро. Дефицитът по други инвестиции възлезе на 233.2 млн. евро през декември 2011 г., при излишък от 297.6 млн. евро за съответния месец на 2010 г. Основна причина за това бяха изходящите парични потоци свързани с изплащането на заеми на български фирми. **Преките чуждестранни инвестиции** възлязоха на 274.7 млн. евро през последния месец на 2011 г. и 1.06 млрд. евро за цялата година. По този начин ПЧИ са с 40% по-малко в сравнение с предходната година.

През декември **общият платежен баланс** бе положителен в размер на 214.8 млн. евро, като по този начин салдото за цялата годината възлезе на излишък от 158.7 млн. евро, сравнено с дефицита от 383.9 млн. евро за 2010 г.

Към края на 2011 г. **брутният външен дълг** (БВД) на страната възлезе на 35.4 млрд. евро или 92.11% от БВП, отчитайки спад от 10.7 пр.п. спрямо декември 2010 г. и понижение от 0.7 пр.п. в сравнение с предходния месец. Принос за ограничаването на външната задлъжнялост имаха всички сектори, но най-значително изменение бе наблюдавано в банковия сектор, като процесът на изплащане на заеми се отрази в значително намаляване на краткосрочните задължения на банките. Темпът на погасяване на задължения към нерезиденти в сектора бе двуцифрен през цялата година, а през декември се ускори до 22.9% на годишна база. В края на 2011 г. банковият дълг бе 16% от общия БВД на страната (при 18.5% към декември 2010 г.). Външният дълг на **други сектори** намалю с 0.9% на годишна база, след като фирмите ограничиха краткосрочните заеми привлечени от чужбина с 1.3%. Междувременно дъщерните дружества продължиха да

върщат на компаниите-майки отпуснатите преди кризата средства, с което размерът на **вътрешнофирменото кредитиране** се понижи до 14.7 млрд. евро, при 14.9 млрд. евро година по-рано. В резултат от изплащането на задължения наблюдавано във всички сектори, времевата структура на дълга се подобри, като съотношението между дългосрочен и краткосрочен дълг бе 71.6%:28.4%.

Ключови отношения за валутния борд

Източник: БНБ, МФ

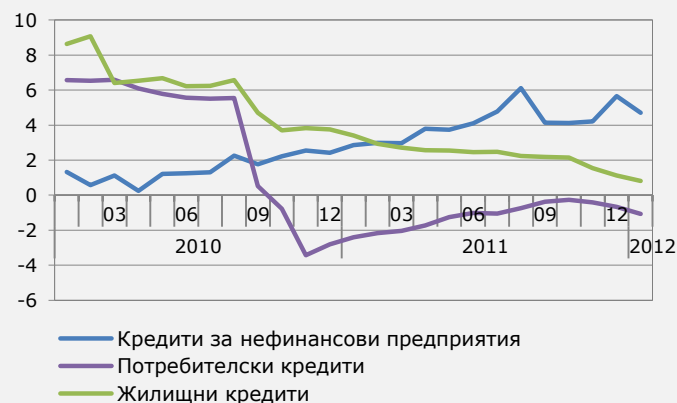
Международните валутни резерви се понижиха през февруари с 1.5% и в края на месеца достигнаха 12.8 млрд. евро. Техният годишен темп на растеж остана положителен на ниво от 3.7%, въпреки че отбеляза понижение спрямо предходния месец, когато бе 6.2%. Месечното изменение на резервите бе основно причинено от понижението на банковите резерви и задълженията към правителството съответно с 2.8% и 4.6%. Депозитът на правителството бе единственият компонент на резервите с отрицателен принос за годишното им изменение,

след като всички останали компоненти нараснаха спрямо година по-рано. Покритието на паричната база остана сравнително постоянно като достигна 171.4% (171.2% в края на януари). Към края на декември размерът на валутните резерви позволяваше покриването на 132.7% от краткосрочния външен дълг на страната или 6.4 месеца внос на стоки и услуги на годишна база.

Паричното предлагане ускори в края на януари годишния си растеж до 12.7% в сравнение с 12.2% в края на предходния месец. По-бързото нарастване на широките пари се определяше от по-високия ръст на годишна база на ликвидния паричен агрегат М1 от 18.9% спрямо 14.4% в края на декември. Двата негови компонента – парите извън ПФИ и овърнайт депозитите, имаха положителен принос за това. Компонентите на квази-парите забавиха нарастването си през януари, след като растежът на депозитите с договорен матуритет се понижи до 7.7% от 9.4% в края на предходния месец, а този на депозитите, договорени за ползване след предизвестие се забави от 20.8% до 19.2%. На месечна база паричното предлагане се увеличи с 0.8% благодарение най-вече на нарастването с 5.2% на овърнайт депозитите. Парите извън ПФИ имаха отрицателен принос, като се понижиха с 3.4% благодарение на традиционно ниското търсене на пари в началото на календарната година. Общата сума на депозитите нарасна с 13.4% в края на януари спрямо същия месец на 2011 г., а ръстът им слабо се ускори спрямо края на декември, когато бе 13.2%. На месечна база депозитите се увеличиха с 1.5% (755.5 млн. лв.), а с основен принос за това бяха депозитите на финансовите предприятия и на домакинствата.

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

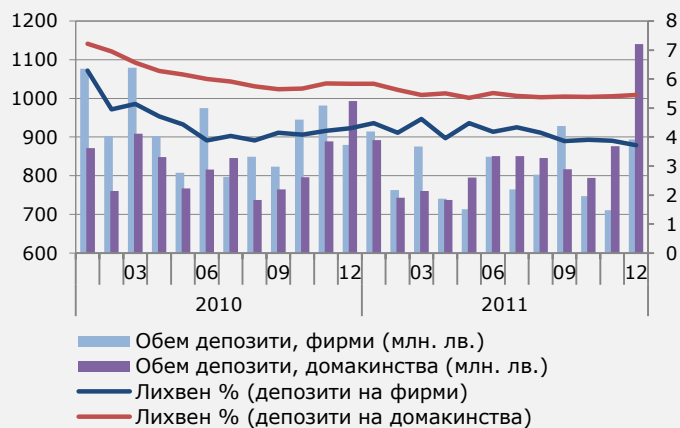

Източник: БНБ, МФ

Годишният растеж на **кредита за частния сектор** се забави през януари до 2.5% от 3.3% месец по-рано, но се подобри спрямо същия период на предходната година, когато бе 1.6%. Ръстът на кредита за нефинансови предприятия се запази сравнително висок на ниво от 4.7% при 5.7% в края на декември. Спадът на потребителските кредити на годишна база отново се увеличи, след като се понижаваше през цялата 2011 г. и в края на януари достигна 1.1% при 0.7% в края на предходния месец. Жилищните кредити продължиха тенденцията на забавяне, като годишният им ръст се сви до 0.8%. Годишният ръст на лошите и реструктурирани кредити продължи да се понижава, като достигна 22.4% в края на януари (26.7% месец по-рано). Въпреки това делът им в кредитите за нефинансови предприятия и домакинства се повиши от 17.3% до 17.7% с основен принос за това на фирмените кредити.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

(млн. лева)

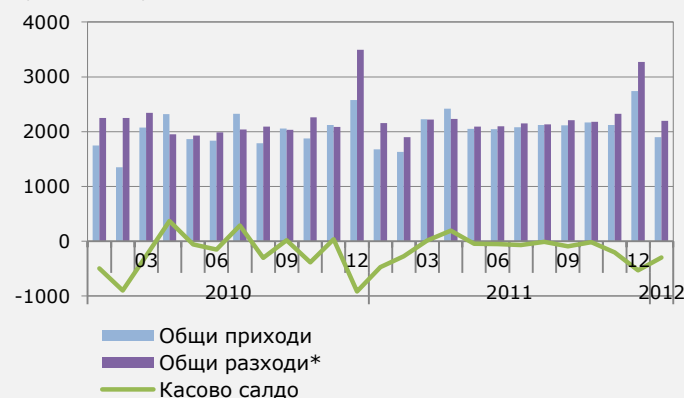

Източник: БНБ, МФ

Среднопретеглените **лихвени проценти по кредитите** се повишиха през януари, водени от нарастването с 1.4 пр.п. на лихвите по корпоративните кредити. Обемът новоотпуснати кредити за предприятия през месеца бе с 37.8% по-нисък от този през декември, но разликата може да се отдаде до голяма степен на сезонни фактори. В сравнение с януари на предходната година, новоотпуснатите фирмени кредити бяха с 36.8% повече. Лихвените проценти по потребителски и жилищни кредити се повишиха съответно с 0.4 и 0.2 пр.п., докато новоотпуснатите им обеми останаха без съществена промяна на годишна база. Среднопретегленият **лихвен процент по депозити** в местна валута се повиши, а тези по депозитите в чуждестранна валута леко се понижиха. Общият размер на новопривлечени депозити нарасна слабо с 0.1% спрямо края на предходния месец.

Консолидиран бюджет

(млн. лева)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

В изпълнение на заложената цел за повишаване събираемостта на приходите, годината започна с висок ръст на годишна база на постъпленията по консолидирания бюджет и значително по-ниско нарастване на разходите. **Дефицитът по КФП** в края на януари възлезе на 297.8 млн. лв. на касова основа (0.4% от прогнозния БВП), което бе с 0.2 пр.п. по-малко (179.5 млн. лв. в номинално изражение) в сравнение с отрицателното бюджетно салдо за януари 2011 г.

Постъпилите приходи бяха в размер на 1 900 млн. лв. Спрямо предходната година те нараснаха в номинално изражение с 13.4%. Данъчните приходи се увеличиха с 13.5%, което се дължи главно на ръст при постъпленията от косвени данъци (17% на годишна база). Приходите от ДДС, акцизи и мита се повишиха съответно с 25.1%, 4.7% и 5.9% на годишна база. Вноските за социално- и здравно осигуряване общо бяха по-високи с 9.8% в сравнение с януари 2011 г. Постъп-

ленията от преки данъци бяха с 8.5% по-високи спрямо същия период на 2011 г. Неданъчните приходи и помощи възлязоха на 266.1 млн. лв., като нивото им е по-високо с 13% на годишна база.

Общите разходи, включително вноската на страната в общия бюджет на ЕС, се равняваха на 2.7% от БВП. Нивото им в номинално изражение възлезе на 2 197.8 млн. лв., като в сравнение с януари 2011 г. нарасна с 2.1%. Последното се дължеше в най-голяма степен на увеличените плащания за субсидии, заплати и възнаграждения на персонала и лихви. Отрицателен бе приносът на подгрупите текуща издръжка и социални разходи и стипендии, които намаляха съответно с 8.2 и 4.9%.

Фискалният резерв в края на януари 2012 г. възлезе на 4 млрд. лв.

Държавният дълг, включително държавногарантирания дълг, възлезе на 15.8% от БВП в края на януари 2012 г. Вътрешният дълг бе в размер на 5.9% от БВП, външният – 8.5% от БВП, а държавногарантираният – 1.5% от БВП.

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	I'11	II'11	III'11	IV'11	08 '11	09 '11	10 '11	11'11	12 '11	01 '12
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ¹															
БВП1	%, на год. база	6.1	-5.5	0.4	1.7	3.2	2.2	1.6	1.6						
Потребление	%, на год. база	2.5	-7.3	0.5	-0.3	0.6	0.4	0.9	0.5						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	21.9	-17.6	-18.3	-9.7	-5.5	-6.9	-7.4	-9.7						
Износ	%, на год. база	3.0	-11.2	14.7	12.8	21.5	13.2	5.4	12.6						
Внос	%, на год. база	4.2	-21.0	2.4	8.5	13.6	8.1	9.0	4.5						
Селско стопанство	%, на год. база	32.4	-9.5	-6.2	-1.1	-0.8	-3.2	-1.8	1.0						
Индустрия	%, на год. база	6.0	-5.7	-6.3	6.6	9.1	6.7	6.0	2.4						
Услуги	%, на год. база	4.1	-1.3	4.4	-0.1	-2.6	3.0	-1.2	1.4						
Корективи	%, на год. база	5.7	-16.5	-0.5	0.8	6.1	-2.6	3.1	0.1						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	0.7	-18.3	2.0	4.9	10.6	6.3	3.1	0.6	2.6	1.5	2.5	1.2	-2.0	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	13.7	-20.2	14.1	17.1	32.6	19.1	13.5	7.1	14.1	11.7	10.8	10.2	0.8	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	8.9	-8.9	-5.6	-1.6	0.4	0.4	-2.9	-4.3	-2.7	-3.0	-5.2	-5.3	-2.5	
Строителна продукция	%, на год. база	12.7	-14.5	-18.0	-12.8	-14.8	-14.4	-11.1	-10.9	-8.1	-10.8	-10.2	-10.6	-11.9	
Общ бизнес климат	баланс	38.0	10.2	9.6	14.2	13.8	14.1	15.2	13.5	15.6	15.5	14.8	12.7	13.0	12.3
Промисленост	баланс	39.9	12.3	13.4	22.4	21.6	22.8	24.1	21.0	24.7	24.9	23.1	18.9	21.0	21.4
Търговия на дребно	баланс	41.3	13.5	10.1	17.3	13.0	10.7	20.2	25.5	23.9	23.6	23.9	26.4	26.2	11.0
Строителство	баланс	40.3	8.5	5.1	2.8	4.7	4.4	3.9	-1.9	2.5	1.1	1.4	-1.1	-6.1	-2.4
Услуги	баланс	28.7	5.1	5.6	5.9	8.1	10.1	3.8	1.8	2.5	3.1	2.4	0.1	2.9	10.2
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коеф. на икономическа активност (15+)	%	53.8	53.0	52.0	51.3	50.8	51.0	51.9	51.5						
Коеф. на заетост (15+)	%	50.8	49.4	46.7	45.6	44.7	45.3	46.6	45.7						
Заетост (НРС)	%, на год. база	3.3	-3.2	-6.2	-3.4	-4.0	-4.5	-2.8	-2.3						
Безработица (НРС)	%	5.6	6.8	10.2	11.2	12.0	11.2	10.2	11.4						
Безработица (АЗ)	%	6.3	7.6	9.5	10.1	10.9	10.1	9.5	10.0	9.6	9.4	9.6	10.0	10.4	11.1
Номинална работна заплата	%, на год. база	26.5	11.8	6.4	9.1	8.5	9.3	8.6	8.7	8.5	8.5	8.6	8.5	8.8	
Реална работна заплата ²	%, на год. база	13.0	9.1	3.3	5.6	3.8	5.7	5.3	5.9	5.2	5.4	5.4	5.8	6.6	

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	I'11	II'11	III'11	IV'11	08 '11	09 '11	10 '11	11'11	12 '11	01 '12
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	3.5	-3.0	5.3	6.2	7.4	7.5	7.3	2.6						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	3.7	8.1	2.7	-3.7	-13.6	-7.5	-2.7	8.1						
— ИНФЛАЦИЯ															
Индекс на потребителските цени ³	%, на год. база	12.3	2.8	2.4	4.2	5.1	4.8	3.9	3.1	4.1	3.3	3.5	3.1	2.8	2.3
Хармонизиран индекс на потребителски цени ³	%, на год. база	12.0	2.5	3.0	3.4	4.5	3.4	3.1	2.5	3.1	2.9	3.0	2.6	2.0	1.9
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	13.3	-4.3	7.2	8.6	11.9	10.3	7.2	5.5	6.6	6.6	6.5	5.9	4.1	5.4
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	27313	25041	23933		5530	12042	18354		16242	18354	20519	22639	25378	1900
Общо разходи	млн. лв.	25323	25667	26755		6272	12692	19180		16973	19180	21361	23688	26960	2198
Вноски в бюджета на ЕС	млн. лв.	720	746	670		250	367	528		466	528	588	676	779	62
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	1990	-626	-2823		-742	-651	-826		-731	-826	-842	-1049	-1582	-298
	% от БВП	2.9	-0.9	-4.0		-1.0	-0.9	-1.1		-1.0	-1.1	-1.1	-1.4	-2.1	-0.4
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10710	10641	11778		11447	11573	11944		11764	11946	11946	12166	12826	12715
	% от БВП	15.5	15.6	16.7		15.1	15.3	15.7		15.4	15.7	15.7	16.0	16.8	15.8
Фискален резерв	млн. лв.	8382	7673	6012		4699	5154	5071		4993	5071	5342	5318	4999	4028
	%, на год. база	12.5	-8.5	-21.6		-26.1	-14.5	-24.4		-19.0	-24.4	-16.5	-16.8	-16.9	-25.6
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12713	12919	12977	13349	12209	12340	13051	13349	13079	13051	13176	13198	13349	12981
Покритие на паричната база	%	175.3	195.2	179.8	175.1	176.3	179.2	180.7	175.1	179.7	180.7	183.3	183.3	175.1	171.2
Покритие на вноса	месеци	5.4	8.0	7.3	6.4	6.5	6.4	6.5	6.4	6.6	6.5	6.4	6.4	6.4	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	96.5	100.2	112.8	132.7	112.4	113.6	121.5	132.7	122.8	123.1	125.6	129.3	132.7	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-4.1	-8.8	0.8	14.4	4.9	3.7	5.5	14.4	6.8	5.5	6.3	4.4	14.4	18.9
Паричен агрегат М3	%, на год. база	8.8	4.2	6.2	12.2	7.4	8.0	10.3	12.2	9.4	10.3	9.6	7.8	12.2	12.7
Депозити	%, на год. база	8.8	7.6	6.6	13.2	8.2	8.8	11.3	13.2	10.4	11.3	10.5	8.2	13.2	13.4
Кредит към частния сектор	%, на год. база	32.9	3.8	1.1	3.3	1.6	2.1	2.2	3.3	3.3	2.2	2.3	2.3	3.3	2.5
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	33.1	2.3	2.4	5.7	3.0	4.1	4.1	5.7	6.1	4.1	4.1	4.2	5.7	4.7
Кредит за домакинствата	%, на год. база	31.4	5.8	-0.8	-0.4	-0.7	-0.6	-0.2	-0.4	-0.4	-0.2	-0.1	-0.2	-0.4	-0.8
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.9	10.5	8.5	7.2	6.4	7.3	7.3	7.7	7.9	7.3	7.0	7.4	8.6	8.1
Лихвен процент (срочни депозити)	%	5.6	7.0	5.4	4.8	5.1	4.9	4.7	4.8	4.8	4.7	4.8	4.8	4.7	4.8
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.39	1.36	1.47	1.51	1.38	1.35	1.45	1.51	1.35	1.45	1.40	1.46	1.51	1.48
	ср. пер.	1.34	1.41	1.48	1.41	1.43	1.36	1.38	1.45	1.36	1.42	1.43	1.44	1.48	1.52

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	I'11	II'11	III'11	IV'11	08 '11	09 '11	10 '11	11'11	12 '11	01 '12
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	104.9	108.0	102.7	92.1	94.3	95.0	94.2	92.1	94.3	94.2	93.0	92.8	92.1	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	35.4	32.7	30.6	28.4	30.0	29.7	29.2	28.4	29.3	29.2	29.3	28.6	28.4	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	36.4	38.5	40.3	41.5	40.0	40.2	40.8	41.5	40.7	40.8	41.1	41.6	41.5	
Платежен баланс															
Текуща сметка	млн. евро	-8182	-3116	-476	744	147	80	1170	-653	460	101	-119	-278	-256	
<i>Текуща сметка, плъзгаща се база</i>	% от БВП	-23.1	-8.9	-1.3	1.9	0.7	1.8	1.4	1.9	1.9	1.4	1.5	1.8	1.9	
Търговски баланс	млн. евро	-8598	-4174	-2764	-1845	-11	-636	-237	-961	-89	-186	-275	-366	-320	
<i>Търговски баланс, плъзгаща се база</i>	% от БВП	-24.3	-11.9	-7.7	-4.8	-5.8	-5.0	-5.0	-4.8	-4.8	-5.0	-5.2	-4.9	-4.8	
Износ, f.o.b.	млн. евро	15204	11699	15561	20097	4777	4863	5314	5143	1757	1713	1806	1754	1584	
	%, на год. база	12.5	-23.1	33.0	29.1	57.5	28.0	20.3	19.3	20.9	19.4	23.6	20.4	13.5	
Внос, f.o.b.	млн. евро	23802	15873	18325	21942	-4788	-5499	-5551	-6104	-1846	-1898	-2081	-2120	-1903	
	%, на год. база	-214.7	-33.3	15.4	19.7	30.2	17.6	20.2	14.0	25.8	22.1	24.4	11.0	7.6	
Капиталова сметка	млн. евро	277	477	291	489	16	47	126	301	32	52	0	52	248	
Финансова сметка	млн. евро	11463	1163	-174	-1385	-743	-202	-697	257	-162	-106	-53	-106	-136	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	6206	2505	1585	939	-120	192	363	504	93	180	127	96	281	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-731	-619	-661	-313	-189	-16	-234	124	52	-274	160	55	-90	
Други нетни инвестиции	млн. евро	6032	-704	-1074	-1946	-424	-372	-798	-353	-162	50	-80	-40	-233	
Промяна в международните резерви на БНБ	млн. евро	-674	650	384	-159	665	-92	-470	-261	-411	-21	-111	65	-215	

1. По цени от 2005г, сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни.

2. Дефлирани с ХИПЦ.

3. Данните за м. януари 2012 г. са предварителни.

— АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

МФ пушна в обращение нова двегодишна облигация

На 6 февруари 2012 г. МФ проведе аукцион за продажба на нова двегодишна облигация. Предлагането на този инструмент има за цел предоставяне на инвестиционна алтернатива в късия край дълговата крива. Номиналната стойност на предложеното на аукциона количество беше 20 млн. лв.

Присъствието на България в групата на финансово стабилните държави в региона намери отражение във високия интерес от страна на участниците и към по-краткосрочни инструменти. На аукциона взеха участие всички първични дилъри на ДЦК, като традиционно за облигации с такава срочност, преобладаваха поръчките, подадени за собствена сметка. Търсенето на аукциона превиши предлагането над четири пъти, като първичните дилъри заявиха поръчки за около 85 млн. лв. Постигнатият коефициент на покритие бе 4.24 – най-високият постигнат на аукцион за продажба на ДЦК от начало на 2012 г. и един от най-високите за цялата 2011 г.

Среднопретеглената годишна доходност на аукциона бе 2.36% за одобреното количество от 20 млн. лв., като бе съизмерима с доходността, постигана по този матуриретен сегмент от емитенти – водещи икономики в Европа. Постигнатата доходност по облигацията е под стойността на емитираните през февруари 2010 г. 2.5-годишни ДЦК, деноминирани в евро, като доходността на аукционите по тази емисия се дви-

жеше от 3.43%, при пускането ѝ в обращение през март, до 2.77% при последното ѝ предлагане през декември 2010 г. За сравнение доходността по едногодишните сконтови емисии, реализирани през 2010 г. от МФ, бе 2.80 и 2.35% съответно през септември и декември.

Положителната тенденция за снижаване нивата на доходността, която се наблюдава при останалите бенчмаркови сегменти се пренесе и в по-краткия край на дълговата крива. Това още веднъж илюстрира атрактивността на суверенните книжа като възможност за инвестиция със сигурна възвръщаемост.

На 13 февруари Министерството на финансите успешно преотвори петгодишната емисия ДЦК в евро от 2011 г. Поръчките на първичните дилъри достигнаха над 116 млн. евро, при предложени за продажба 35 млн. евро, което бе показателно за силното търсене от страна на пазарните участници към суверенните книжа, предлагани на местния пазар.

Среднопретеглената годишна доходност за предложеното и одобрено количество ДЦК на този аукцион бе 3.47%. Това е най-ниската реализирана доходност по тази емисия от нейното първоначално емитиране на 30.03.2011 г., като среднопретеглената доходност от преотварянето на емисията бе 4.03% за цялата 2011 г. Регистрираната на аукциона доходност бе значително под текущата доходност на еврооблигациите със сходен остатъчен матуриретен на страни с устойчиви държавни финанси като Литва (4.26%) и Словения (4.14%) и значително под нивото на бързорастяща икономика на Турция (4.65%). В условията на продължаваща несигурност на евро-

Интересът към българските държавни ценни книжа продължава да е висок

пейските дългови пазари доходността по българските държавни облигации продължи да намалява.

Коефициентът на покритие достигна 3.33 и това е най-високото му ниво за тази емисия от месец май 2011 г. Високо търсене се наблюдаваше както към количеството ДЦК, предложени за участие със състезателни поръчки, така и при несъстезателните поръчки. Анализът на инвеститорската база показва водеща позиция на банките, които придобиха 51% от одобреното количество, следвани от пенсионните фондове – 37% и застрахователните дружества – 7%.

Рекордно ниска доходност в петгодишния левов сегмент

Министерството на финансите високо оцени интереса на пазарните участници към деноминираната в евро емисия и взе решение да я преотвори на 27.02.2012 г.

На проведения на 20 февруари аукцион беше постигната рекордно ниска доходност в петгодишния матуритетен сегмент в левове от 2005 г. насам. Среднопретеглената годишна доходност на аукциона бе 3.71%, а предложената за продажба емисия бе с оригинален матуритет от 10 години, емитирана през 2007 г. и с приблизителен остатъчен матуритет от 5 години към датата на аукциона. Облигацията бе преотворена за първи път от 2007 г., като след този аукцион общият ѝ размер достигна 300 млн. лв. С пускането на допълнителни количества от тази емисия МФ предостави възможност за инвестиране в инструмент деноминиран в местна валута и позициониран в средносрочния сегмент на дълговата крива. Номиналната стойност на предложеното за продажба и съответно одобрено количество беше 50 млн. лв.

За сравнение на проведения през месец януари 2012 г. аукцион за продажба на ДЦК в левове с падеж 2017 г., беше регистрирана среднопретеглена годишна доходност в размер на 3.96%. Рекордно ниското ниво на доходност за пореден път утвърди българските държавни ценни книжа като най-атраکتивен и сигурен инструмент за инвестиция във време на продължаваща несигурност, предизвикана от дълговата криза в страните от Евроразоната. Доходността на аукциона бе под текущата доходност на еврооблигациите със сходен остатъчен матуритет на страни с устойчиви държавни финанси като Словакия (3.78%) и Словения (4.65%), значително под нивото на бързо растяща икономика на Турция (4.83%) и се доближи до доходността на полските еврооблигации (3.57%).

Търсенето превиши двойно предложеното за продажба количество, като в аукциона взе участие широк спектър инвеститори. Банките закупиха 44% от одобреното количество, а пенсионните фондове – 33 на сто.

В условията на изключително рискована международна среда, България продължава да поддържа едно от най-ниските съотношения на дълг към БВП, като в същото време контролира нивото на бюджетен дефицит. Доброто представяне на аукционите за държавни облигации безспорно спомага за повишаването на международния престиж на държавата, което от своя страна допринася още повече за развитието на ефективна инвеститорска база с траен интерес към пазара на български държавни ценни книжа.

Доходността на средносрочните ДЦК запази ниските си нива

Поради засиления инвеститорски интерес към средносрочния евров бенчмарк с оригинален матуритет от 5 години на проведения на 13 февруари аукцион, МФ преотвори същата емисия и на 27 февруари. Емисията беше пусната на пазара в края на март 2011 г. и към деня на аукцион приблизителният ѝ остатъчен матуритет е четири години.

Среднопретеглената годишна доходност на одобреното от МФ количество ДЦК от 34.5 млн. евро бе 3.50%. След този аукцион общият номинал на емисията в обращение достигна 213.5 млн. евро. В условията на увеличено предлагане на облигацията, търсенето на аукциона продължи да бъде високо и превиши размера на предложеното за продажба количество, като номиналната стойност на подадени заявки бе за над 78 млн. евро. Доходността на заявените състезателни поръчки достигна 3.56%, като отбеляза намаление спрямо предходния аукцион за емисията (3.58%).

Постигната на аукциона доходност бе по-ниска от тази по облигациите със сходен матуритет на редица държави със сериозно присъствие на дълговите пазари, като Италия – 4.79%, Полша – 5.02%, Турция – 9.52%, Литва 5.84% и Румъния – 6.75%. Както и на предходния аукцион за емисията, анализът на инвеститорската база показва водеща позиция на банките, които придобиха 76% от одобреното количество книжа, следвани от пенсионните фондове с 14%.

Доброто представяне на пазара на суверенен дълг и стабилността на държавните финанси откритоиха България сред страните-членки на ЕС и държавите в региона като фискално

дисциплиниран емитент на дълг. Тези положителните тенденции способстват за намаляване на разходите по обслужване на държавния дълг, което в дългосрочен аспект е предпоставка и за запазване на ниската данъчна тежест в страната.

Резултати от последните проведени аукциони на ДЦК

(млн. лв./евро)

Източник: МФ

Номиналният размер на държавния дълг в края на месец януари 2012 г. отчете положителна промяна. Дългът се понижи с 53.3 млн. евро в сравнение с нивото му от края на предходния месец и достига 5 892.6 млн. евро, главно поради извършените погашения през месеца. В края на януари съотношението на държавния дълг към БВП бе 14.3%.

Стабилното ниво на държавния дълг – от първостепенно значение за държавните финанси

Табл.: Размер на държавния дълг, млн. евро

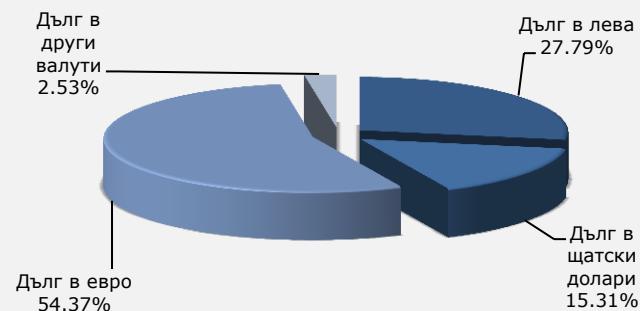
Структура	31.12. 2010	31.12. 2011	31.1. 2012
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 412.5
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	3 480.1
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	5 892.6
Общо държавен дълг/БВП (%)	4.9	15.3	14.3

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

През януари бе регистрирана незначителна промяна във валутната структурата на дълга. Делът на дълга, деноминиран в евро, нарасна спрямо предходния месец до 54.4%, докато този на дълга в лева, щатски долари и други валути се понижи и достигна съответно 27.8, 15.3 и 2.5%.

Валутна структура на държавния дълг

(към 31 януари 2012 г.)

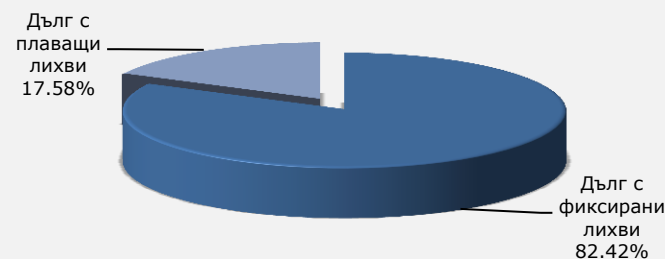
Източник: МФ

Делът на дълга с фиксирани лихви нарасна незначително спрямо края на предходния месец, но остана на нивото от 82.4%, регистрирано към декември 2011 г. Делът на дълга с плаващи лихви възлезе на 17.6 %.

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Лихвена структура на държавния дълг

(към 31 януари 2012 г.)

Източник: МФ

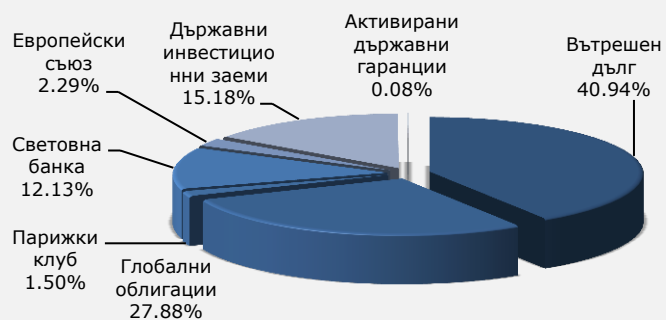
В структурата на дълга по видове инструменти и кредитори през януари, най-висок относителен дял имаха задълженията, свързани с ДЦК, емитирани на вътрешния пазар – 40.9%, следвани от глобалните облигации – 27.9%, държавните инвестиционни заеми – 15.2%,

Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

задълженията към Световната банка – 12.1%, задълженията към Парижкия клуб – 1.5%, Европейски съюз – 2.3% и активираните държавни гаранции – 0.1%.

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 31 януари 2012 г.)

Източник: МФ

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на Интернет страницата на българското Министерство на финансите:

<http://www.minfin.bg/en/statistics/?cat=2&from=0&fyear=0&to=0&tyear=0&dq=&pokaz=0>

За допълнителни въпроси или коментари, можете да се свържете с г-жа Милена Бойкова, директор на дирекция "Държавен дълг и финансови пазари", Министерство на финансите
email: M.Boikova@minfin.bg ,
тел. +359 2 9859 2450

